UNIT I

Lesson 3

స్నేహితుడి ఇల్లు

स्नेहितुडि इल्लु *snēhituḍi illu*

FRIEND'S HOUSE

పాప : ఇది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఫోటో.
पाप : इदि जवहरलाल् नेहरू फोटो।
pāpa : idi javaharlāl nehrū fōṭō

This is a photograph of Jawaharlal Nehru.

ఈయన తండ్రి పేరు మోతీలాల్.
ईयन तंड्रि पेरु मोतीलाल्।
īyana taMḍri pēru mōtīlāl.

His father's name is Motilal.

తల్లి పేరు స్వరూపరాణి.
तल्लि पेरु स्वरूपराणि।
talli pēru svarūparāṇī.

His mother's name is Swaroopa Rani.

కమల జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ భార్య.
कमल जवहरलाल् नेहरू भार्य।
kamala javaharlāl nehrū bhārya.

Kamala is Jawaharlal Nehru's wife.

ఇందిర జవహర్‌లాల్‌నెహ్రూ కూతురు.
इंदिर जवहर्लाल नेह्रू कूतुरु।
iMdira javaharlāl nehrū kūturu.

Indira is Jawaharlal Nehru's daughter.

ఆమె మోతీలాల్ మనవరాలు.
आमे मोतीलाल् मनवरालु।
āme mōtilāl manavarālu.

She is Motilal's grand-daughter.

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్‌గాంధీ.
आमे भर्त पेरु फिरोज्गांधी।
āme bharta pēru firōz gāMdhi.

Her husband's name is Feroz Gandhi

రాజీవ్ ఇందిరాగాంధీ కొడుకు.
राजीव् इंदिरागांधी कोडुकु।
rājīv iMdirāgāMdhī koḍuku.

Rajeev is Indira Gandhi's son.

ఆయన నెహ్రూ మనవడు.
आयन नेह्रू मनवडु।
āyana nehrū manavaḍu.

He is Nehru's grandson.

రామమూర్తి : రా వినోద్! ఇదే నా స్నేహితుడి ఇల్లు.
राममूर्ति : रा विनोद्। इदे ना स्नेहितुडि इल्लु।
rāmamūrti : rā vinōd! idē nā snēhituḍi illu.

Come, Vinod! This is my friend's house.

వినోద్ : ఈ పాప ఎవరు? నీ స్నేహితుడి కూతురా?
विनोद् : ई पाप ऐवरु? नी स्नेहितुडि कूतुरा?
vinōd : ī pāpa evaru? nī snēhituḍi kūturā?

Who is this girl? Your friend's daughter?

రామ : అవును. కూర్చో! राम : अवुनु। कूर्चो। *rāma : avunu. kūrcō.*	Yes. Sit!
వినోద్ : పాపా! అది ఏం పుస్తకం? विनोद् : पापा! अदि एं पुस्तकं? *vinōd : pāpā! adi ēM pustakaM?*	*Pāpā!* What is that book?
పాప : ఇది నా తెలుగు పుస్తకమండీ! అది ఇంగ్లీషు పుస్తకం. पाप : इदि ना तेलुगु पुस्तकमंडी! अदि इंग्लीषु पुस्तकं। *pāpa : idi nā telugu pustakamaMḍī.* *adi iMglīṣu pustakaM.*	This is my Telugu book, sir! and that is my English book.
వినోద్ : దాని పేరేమిటి? विनोद् : दानि पेरेमिटि? *vinōd : dāni pērēmiṭi?*	What is its name?
పాప : దేని పేరండీ? पाप : देनि पेरंडी? *pāpa : dēni pēraMḍī?*	Whose name, sir?
వినోద్ : దీని పేరు. विनोद् : दीनि पेरु। *vinōd : dīni pēru.*	This one's
పాప : తెలుగు పుస్తకం పేరా? దీని పేరు 'జవహర్' అండీ! पाप : तेलुगु पुस्तकं पेरा? दीनि पेरु 'जवहर' अंडी। *pāpa : telugu pustakaM pērā?* *dīni pēru 'javahar' aMḍī!*	The name of the Telugu book: It is 'Jawahar' sir!

వినోద్ : అలాగా! ఇది ఎవరి పుస్తకం? विनोद् : अलागा। इदि ऐवरि पुस्तकं? *vinōd : alāgā! idi evari pustakaM?*	I see! Whose book is this?
పాప : ఇది నా పుస్తకం కాదండీ! ఇది నా స్నేహితురాలి పుస్తకం. पाप : इदि ना पुस्तकं कादंडी! इदि ना स्नेहितुरालि पुस्तकं। *pāpa : idi nā pustakaM kādaMḍī.* *idi nā snēhiturāli pustakaM.*	This is not my book, sir! This is my friend's book.
వినోద్ : నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి? विनोद् : नी स्नेहितुरालि पेरेमिटि? *vinōd : nī snēhiturāli pērēmiṭi?*	What is your friend's name?
పాప : గిరిజ. पाप : गिरिज। *pāpa : girija.*	Girija.
రామ : రా వినోద్! అతనే నా స్నేహితుడు రాఘవరావు. అదే అతని గది. राम : रा विनोद्! अतने ना स्नेहितुडु राघवरावु। अदे अतनि गदि। *rāma : rā vinōd! atanē nā snēhituḍu* *rāghavarāvu. adē atani gadi.*	Come on, Vinod: He is my friend Raghavarao. That is his room.
వినోద్ : నమస్కారమండీ! विनोद् : नमस्कारमंडी। *vinōd : namaskāramaMḍī!*	Namaskaram, sir!

రాఘువరావు : నమస్కారం. ఈయన ఎవరు రామ్మూర్తీ? राघवरावु : नमस्कारं। ईयन ऐवरु राम्मूर्ती? *rāghavarāvu : namaskāraM. īyana evaru rāmmūrtī?*	Namaskaram. Who is he, Ramamurti?
రామ : ఇతను తెలుగు విద్యార్థి. పేరు వినోద్. राम : इतनु तेलुगु विद्यार्थि। पेरु विनोद्? *rāma : itanu telugu vidyārthi. pēru vinōd.*	He is Telugu student. His name is Vinod.
రాఘువ : రాండి! కూర్చోండి. राघव : रांडि! कूर्चोंडि। *rāghava : rāMḍi kūrcōMḍi.*	Please come and sit.
రామ : కూర్చో వినోద్! राम : कूर्चो विनोद्! *rāma : kūrcō vinōd!*	Sit, Vinod!.
వినోద్ : వారు ఎవరండీ? विनोद् : वारु ऐवरंडी? *vinōd : vāru evaraMḍī?*	Who is he, sir?
రామ : వారు రాఘువరావు నాన్నగారు. వారి పేరు సారథిగారు. राम : वारु राघवरावु नान्नगारु। वारि पेरु सारथिगारु। *rāma : vāru rāghavarāvu nānnagāru. vāri pēru sārathigāru.*	He is Raghavarao's father. His name is Mr. Sarathi.

వినోద్ : వీరు? विनोद् : वीरु? *vinōd : vīru?*	And, she?
రామ : రాఘవరావు అమ్మగారు. వీరి పేరు అనసూయగారు. राम : राघवरावु अम्मगारु। वीरि पेरु अनसूयगारु। *rāma : rāghavarāvu ammagāru.* *vīri pēru anasūyagāru.*	Raghavarao's mother. Her name is Mrs. Anasuya.
సారథి : రాఘువా! ఇతనెవరు? వెంకట్రావా? सारथि : राघवा! इतनेवरु? वेंकट्रावा? *sārathi : rāghavā! itanevaru?* *veMkaṭrāvā?*	Raghava! Who is he? Is he Venkatrao?
రాఘువ : వేంకట్రావు కాదు నాన్నగారూ! రామ్మూర్తి. శివయ్యగారి కొడుకు. राघव : वेंकट्रावु काद्रु नान्नगारू। राम्मूर्ति। शिवय्यगारि कोडुकु। *rāghava : veMkaṭrāvu kādu* *nānnagārū! rāmmūrti* *śivayyagāri koḍuku.*	Father, he is not Venkatrao. He is Rammurti. Mr. Sivayya's son.
సారథి : మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ! सारथि : मी तातगारि पेरेमिटि बाबू! *sārathi : mī tātagāri pērēmiṭi* *bābū!*	What is your grandfather's. name, dear!

రామ : గంగాధరంగారు.
राम : गंगाधरंगारु।
rāma : gaMgādharaMgāru.

Mr. Gangadharam.

సారథి : అలాగా! నువ్వు గంగాధరంగారి మనవడివా?
सारथि : अलागा! नुव्वु गंगाधरंगारि मनवडिवा?
sārathi : alāgā! nuvvu gaMgādharaM -gāri manavaḍivā!

I See! Are you. Mr. Gangadharam's. grandson?

రామ : అవునండీ!
राम : अवुनंडी।
rāma : avunaMḍī!

Yes, sir!

పాప : నేను సారథిగారి మనవరాలిని.
पाप : नेनु सारथिगारि मनवरालिनि।
pāpa : nēnu sārathi gāri manavarālini.

I am Mr. Sarathi's granddaughter.

DRILLS

a. Response drill

Model (i)

రవి తండ్రి పేరేమిటి? (శివయ్య)
रवि तंड्रि पेरेमिटि? (शिवय्य)
ravi taMḍri pērēmiṭi? (śivayya)

రవి తండ్రి పేరు శివయ్య.
रवि तंड्रि पेरु शिवय्य।
ravi taMḍri pēru śivayya.

1. సుగుణ తల్లి పేరేమిటి? (సీత)
   सुगुण तल्लि पेरेमिटि? (सीत)
   suguṇa talli pērēmiṭi? (sīta)

2. ఆమె మనవడి పేరేమిటి? (సీను)
   आमे मनवडि पेरेमिटि? (सीनु)
   āme manavaḍi pērēmiṭi? (sīnu)

3. ఆయన తాతగారి పేరేమిటి?(రావుగారు)
   आयन तातगारि पेरेमिटि? (रावुगारु)
   āyana tātagāri pērēmiṭi? (rāvugāru)

4. ఆమె కొడుకు పేరేమిటి? (గిరి)
   आमे कोडुकु पेरेमिटि? (गिरि)
   āme koḍuku pērēmiṭi? (giri)

Model (ii)

నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (రవి)
नी स्नेहितुडि पेरेमिटि? (रवि)
nī snēhituḍi pērēmiṭi? (ravi)

నా స్నేహితుడి పేరు రవి.
ना स्नेहितुडि पेरु रवि।
nā snēhituḍi pēru ravi.

1. నీ స్నేహితురాలి పేరేమిటి? (విజయ)
   नी स्नेहितुरालि पेरेमिटि? (विजय)
   nī snēhiturāli pērēmiṭi? (vijaya)

2. వీరి పేరేమిటి? (హరిగారు)
   वीरि पेरेमिटि? (हरिगारु)
   vīri pērēmiṭi? (harigāru)

3. వారి పేరేమిటి? (గిరిగారు)
   वारि पेरेमिटि? (गिरिगारु)
   vāri pērēmiṭi? (girigāru)

4. నీ స్నేహితుడి పేరేమిటి? (వినోద్)
   नी स्नेहितुडि पेरेमिटि? (विनोद्)
   nī snēhituḍi pērēmiṭi?(vinōd)

Model (iii)

కమల ఎవరి భార్య? (నెహ్రూ)
कमल ऎवरि भार्य? (नेह्रू)
kamala evari bhārya? (nehrū)

కమల నెహ్రూ భార్య.
कमल नेह्रू भार्य।
kamala nehrū bhārya.

1. లత ఎవరి మనవరాలు? (రామయ్య)
   लत ऎवरि मनवरालु? (रामय्य)
   lata evari manavarālu? (rāmayya)

2. సారథిగారు ఎవరి తండ్రి? (రవి)
   सारथिगारु ऎवरि तंड्रि? (रवि)
   sārathigāru evari taMḍri? (ravi)

3. సుగుణ ఎవరి భార్య? (గోపి)
   सुगुण ऎवरि भार्य? (गोपि)
   suguṇa evari bhārya? (gōpi)

4. సుబ్బారావు ఎవరి మనవడు? (మూర్తి)
   रावु ऎवरि मनवडु? (मूर्ति)
   rāvu evari manavaḍu? (Mūrti)

b. Completion drill

Model

సరళ విమల తల్లి.	सरळ विमल तल्लि।	*saraḷa vimala talli.*
విమల సరళ	विमल सरळ ....।	*vimala saraḷa ....*
విమల సరళ కూతురు.	विमल सरळ कूतुरु।	*vimala saraḷa kūturu.*

1. సుశీల రావు కూతురు.	सुशील रावु कूतुरु।	*suśīla rāvu kūturu.*
రావు సుశీల	रावु सुशील ....।	*rāvu suśīla ....*

2. కమల గోపి భార్య. — कमल गोपि भार्य। — *kamala gōpi bhārya.*
   గోపి కమల .... — गोपि कमल ....। — *gōpi kamala ....*

3. నారాయణ రవి తండ్రి. — नारायण रवि तंड्रि। — *nārāyaṇa ravi taMḍri.*
   రవి నారాయణ .... — रवि नारायण ......। — *ravi nārāyaṇa ....*

4. ఇందిర మోతీలాల్ మనవరాలు. — इंदिर मोतीलाल् मनवरालु। — *iMdira mōtīlāl manavarālu.*
   మోతీలాల్ ఇందిర .... — मोतीलाल् इंदिर ....। — *mōtīlāl iMdira ....*

c. Expansion drill

Model (i) రవి, చెప్పు! — रवि, चेप्पु! — *ravi, ceppu!*
రవిగారూ, చెప్పండి! — रविगारू चेप्पंडि! — *ravigārū ceppaMḍi!*

1. సుగుణా, చెప్పు! — सुगुणा, चेप्पु! — *suguṇā, ceppu!*
2. విజయా, కూర్చో! — विजया, कूर्चो! — *vijayā, kūrcō!*
3. మోహన్, రా! — मोहन्, रा! — *mōhan, rā!*

Model (ii) అతను రవి. — अतनु रवि। — *atanu ravi.*
అతనే రవి. — अतने रवि। — *atanē ravi.*

1. వారు శర్మగారు. — वारु शर्मगारु। — *vāru śarmagāru.*
2. వీరు మాష్టరుగారు. — वीरु मास्टरुगारु। — *vīru māsṭarugāru.*
3. ఇది నీ గది. — इदि नी गदि। — *idi nī gadi.*

Model (iii) అతను సుబ్బారావు. — अतनु सुब्बारावु। — *atanu subbārāvu.*
అతను సుబ్బారావా? — अतनु सुब्बारावा? — *atanu subbārāvā?*

1. వారు మీ నాన్నగారు. — वारु मी नान्नगारु। — *vāru mī nānnagāru.*
2. ఆమె డాక్టరు. — आमे डाक्टरु। — *āme ḍākṭaru.*
3. ఇది నా స్నేహితురాలి ఇల్లు. — इदि ना स्नेहितुरालि इल्लु। — *idi nā snēhiturāli illu.*

d. Transformation drill

Model (i) అది టామీ. अदि टामी। *adi ṭāmī.*
దాని పేరు టామీ. दानि पेरु टामी। *dāni pēru ṭāmī.*

1. ఇది పుస్సీ.
   इदि पुस्सी।
   idi pussī
2. వారు నారాయణ.
   वारु नारायण।
   vāru nārāyaṇa.
3. వీరు రామయ్యగారు.
   वीरु रामय्यगारु।
   vīru rāmayyagāru.

Model (ii)

నా స్నేహితుడు రవి. ना स्नेहितुडु रवि। *nā snēhituḍu ravi.*
నా స్నేహితుడి పేరు రవి. ना स्नेहितुडि पेरु रवि। *nā snēhituḍi pēru ravi.*

1. నా స్నేహితురాలు సుగుణ
   ना स्नेहितुरालु सुगुण.
   nā snēhiturālu suguṇa
2. ఆయన మనవరాలు గిరిజ.
   आयन मनवरालु गिरिज.
   āyana manavarālu girija.
3. వారి మనవడు వినోద్.
   वारि मनवडु विनोद्.
   vāri manavaḍu vinōd.
4. నీ స్నేహితుడి పేరు రాహుల్.
   नी स्नेहितुडि पेरु राहुल्।
   nī snēhituḍi pēru rāhul.

EXERCISES

a. Answer the following questions using the clue words as shown in the models.

Model (i) అది ఏం పుస్తకం?(తెలుగు) అది తెలుగు పుస్తకం.
अदि एम् पुस्तकं? (तेलुगु) अदि तेलुगु पुस्तकं।
adi ēM pustakaM? (telugu) *adi telugu pustakaM.*

1. అది ఏం పేరు? (తెలుగు)
   अदि एं पेरु? (तेलुगु)
   adi ēM pēru? (telugu)
2. అది ఏం పుస్తకం? (కన్నడ)
   अदि एं पुस्तकं? (कन्नड)
   adi ēM pustakaM? (kannaḍa)
3. అది ఏం పుస్తకం? (హిందీ)
   अदि एं पुस्तकं? (हिंदी)
   adi ēM pustakaM? (hiMdī)
4. అది పుస్తకం.
   अदि पुस्तकं।
   adi pustakaM.

Model (ii) ఇది ఎవరి ఇల్లు?(వారు) — ఇది వారి ఇల్లు.
इदि ऐवरि इल्लु? (वारु) — इदि वारि इल्लु।
idi evari illu? (vāru) — *idi vāri illu.*

1. అది ఎవరి కలం? (నా స్నేహితుడు)
   अदि ऐवरि कलं? (ना स्नेहितुडु)
   adi evari kalaM? (nā snēhituḍu)
2. ఇది ఎవరి గది? (తాతగారు)
   इदि ऐवरि गदि? (तातगारु)
   idi evari gadi (tātagāru)
3. ఇది ఎవరి ఇల్లు? (నీ స్నేహితురాలు)
   इदि ऐवरि इल्लु? (नी स्नेहितुरालु)
   idi evari illu (nī snēhiturālu)

b. Fill up the blanks with the correct forms of the pronouns/nouns given in parentheses.

Model

_____ (అతను) పేరు రవి. — అతని పేరు రవి.
_______ (अतनु)पेरु रवि। — अतनि पेरु रवि।
_____ *(atanu) pēru ravi.* — *atani pēru ravi.*

1. _______ (ఇది) పేరు బంటు.
   _______ (इदि) पेरु बंटु।
   _______ *(idi) pēru baMṭu.*
2. _______ (ఏది) పేరు టామీ?
   _______ (एदि)पेरु टामी?
   _______ *(ēdi) pēru ṭāmī?*
3. _______ (వీరు) పేరు విజయ.
   _______ (वीरु) पेरु विजय।
   _______ *(vīru) pēru vijaya.*
4. _______ (అది) పేరు పుస్సీ.
   _______ (अदि) पेरु पुस्सी।
   _______ *(adi) pēru pussī.*
5. _______ (వారు) పేరు రామయ్య.
   _______ (वारु) पेरु रामय्य।
   _______ *(vāru) pēru rāmayya.*
6. _______ (ఎవరు) పేరు గిరిజ?
   _______ (ऐवरु) पेरु गिरिज?
   _______ *(evaru) pēru girija?*

c. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. ఇందిర ఎవరి కూతురు?
   इंदिर ऐवरि कूतुरु?
   iMdira evari kūturu?
2. ఇందిర ఎవరి మనవరాలు?
   इंदिर ऐवरि मनवरालु?
   iMdira evari manavarālu?

3. రాజీవ్ ఎవరి మనవడు?
   राजीव् ऎवरि मनवडु?
   rājīv evari manavaḍu?
4. ఇందిర తల్లి పేరేమిటి?
   इंदिर तल्लि पेरेमिटि?
   iMdira talli pērēmiṭi?
5. కమల ఎవరి భార్య?
   कमल ऎवरि भार्य?
   kamala evari bhārya?
6. కమల భర్త పేరేమిటి?
   कमल भर्त पेरेमिटि?
   kamala bharta pērēmiṭi?

d. Answer the following questions అవును अवुनु *avunu* or కాదు कादु *kādu.*

1. ఇది కలమా?
   इदि कलमा?
   idi kalamā?

2. ఈయన డాక్టరా?
   ईयन डाक्टरा?
   īyana ḍākṭarā?

3. ఇది కాయితమా?
   इदि कायितमा?
   idi kāyitamā?

4. ఈయన మాష్టరా?
   ईयन माष्टरा?
   īyana māṣṭarā?

e. Answer the following questions as shown in the models.

Model (i) ఇది నీ పుస్తకమా?
इदि नी पुस्तकमा?
idi nī pustakamā?

ఇది నా పుస్తకం కాదు.
इदि ना पुस्तकं कादु।
idi nā pustakaM kādu.

1. అది అతని గడియారమా?
   अदि अतनि गडियारमा?
   adi atani gaḍiyāramā?
2. ఆమె టీచరా?
   आमे टीचरा?
   āme ṭīcarā?
3. ఆయన డాక్టరా?
   आयन डाक्टरा?
   āyana dakṭara?
4. అతను నీ స్నేహితుడా?
   अतनु नी स्नेहितुडा?
   atanu nī snēhituḍā?

Model (ii) అతను నీ స్నేహితుడా?
अतनु नी स्नेहितुडा?
atanu nī snēhituḍā?

అవును. అతను నా స్నేహితుడు.
अवुनु। अतनु ना स्नेहितुडु।
avunu. atanu nā snēhituḍu.

1. అది నీ పుస్తకమా?
   अदि नी पुस्तकमा?
   adi nī pustakamā?
2. ఆయన మీ నాన్నగారా?
   आयन मी नान्नगारा?
   āyana mī nānnagārā?
3. ఇది మీ ఇల్లా?
   इदि मी इल्ला?
   idi mī illā?
4. ఈయన మీ మాష్టరుగారా?
   ईयन मी माष्टरुगारा?
   īyana mī māṣṭarugārā?

VOCABULARY

పాపా	पापा	*pāpā*	child(female), a little girl (an affectionate address term)
ఫోటో	फोटो	*fōṭō*	a photograph
తండ్రి	तंड्रि	*taMḍri*	Father (reference term)
తల్లి	तल्लि	*talli*	Mother (reference term)
కూతురు	कूतुरु	*kūturu*	daughter
మనవరాలు	मनवरालु	*manavarālu*	grand daughter
భర్త	भर्त	*bharta*	Husband
కొడుకు	कोडुकु	*koḍuku*	son
భార్య	भार्य	*bhārya*	wife
రా	रा	*rā*	come!
స్నేహితుడు	स्नेहितुडु	*snēhituḍu*	friend (male)
ఇల్లు	इल्लु	*illu*	house
అవును	अवुनु	*avunu*	Yes
కూర్చో	कूर्चो	*kūrcō*	sit
ఏం	एम्	*ēm*	What sort/ kind of (adj.)
ఇంగ్లీషు	इंग्लीषु	*inglīṣu*	English
దాని	दानि	*dāni*	its (rem.)
దేని	देनि	*dēni*	Whose (neut.)
దీని	दीनि	*dīni*	its (prox.)
అలాగా	अलागा	*alāgā!*	I see! (interjection)
మనవడు	मनवडु	*manavaḍu*	Grandson

కాదు	कादु	*kādu*	no
స్నేహితురాలు	स्नेहितुरालु	*snēhiturālu*	friend (female)
గది	गदि	*gadi*	room
వారు	वारु	*vāru*	he/she (rem. formal)
నాన్న	नान्न	*nānna*	father
వారి	वारि	*vāri*	his/her (rem. formal)
వీరు	वीरु	*vīru*	he/she (prox. formal)
అమ్మ	अम्म	*amma*	mother
వీరి	वीरि	*vīri*	his/her (prox. formal)
తాత	तात	*tāta*	grandfather
బాబు	बाबु	*bābu*	child (male), a little (an affectionate address term)

GRAMMAR NOTES

3.1. From the sentence patterns used so far in the previous lessons we can conclude that a nounphrase may be a noun, or a pronoun, a pronominal adjective plus noun, or a nominal adjective plus noun.

Noun	బల్ల	बल्ल	*balla*
Pronoun	అది	अदि	*adi*

NOUN PHRASE →

Pronominal adjective	+	Noun	నా గది	ना गदि	*nā gadi*
Nominal adjective	+	Noun	లత గది	लत गदि	*lata gadi*

A further expansion of the NP is also possible as in sentences like :

జవహర్‌లాల్ తండ్రి పేరు మోతీలాల్. *javaharlāl taMḍri pēru mōtīlāl.*
जवहर्लाल् तंड्रि पेरु मोतीलाल्।

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్‌గాంధీ. *āme bharta pēru firōjgāndhī.*
आमे भर्त पेरु फिरोज गांधी।

The pattern is :

Nominal adjective or Pronominal adjective	+	Nominal adjective	+	Noun

జవహర్‌లాల్	తండ్రి	పేరు	'Jawaharlal's
जवहर्लाल्	तंड्रि	पेरु	father's name'
javaharlāl	*taMḍri*	*pēru*	
ఆమె	భర్త	పేరు	'her husband's
आमे	भर्त	पेरु	name'
āme	*bharta*	*pēru*	

3.2. In this lesson the third person formal or most honorific epicene singular pronouns వారు वारु *vāru* (remote) and వీరు वीरु *vīru* (proximate) along with their pronominal adjectives (oblique bases) వారి वारि *vāri* and వీరి वीरि *vīri* respectively are introduced. These pronouns are used in very formal situations like platform speeches etc.

3.3. Emphatic marker -ఏ -ए -*ē* is introduced in this lesson.

ఇది + ఏ = ఇదే इदि + ए = इदे *idi + ē = idē* 'only this'

(for *sandhi* see 2.12.3.)

3.4. In this lesson the yes/no type questions are introduced. –ఆ –आ -*ā* the interrogative suffix is added to a declarative sentence to form a Yes/no question.

ఆయన డాక్టరు.	आयन डाक्टरु।	*āyana ḍākṭaru*	'He is a doctor.'
ఆయన డాక్టరా?	आयन डाक्टरा?	*āyana ḍākṭarā?*	'Is he a doctor?'
ఆమె కమల.	आमे कमल।	*āme kamala.*	'She is kamala'
ఆమె కమలా?	आमे कमला?	*āme kamalā?*	'Is she kamala?'
అది కలం.	अदि कलं।	*adi kalam.*	'That is a pen.'
అది కలమా?	अदि कलमा?	*adi kalamā?*	'Is that a pen?'

For the *sandhi* involved in డాక్టరా डाक्टरा *ḍākṭarā* (డాక్టరు+ఆ डाक्टरु+आ

ḍākṭaru+ā) and కమలా कमला *kamalā* (కమల+ఆ कमल+आ *kamala+ā*) see 2.11.

The Yes/No type question will have an answer 'Yes' (అవును अवुनु *avunu*) or 'No' (కాదు काढु *kādu*).

ఈయన డాక్టరా? ईयन डाक्टरा? *īyana ḍākṭarā?*	'Is he a doctor?'	అవును अवुनु *avunu*	'Yes'
ఈమె కమలా? ईमि कमला? *īme kamalā?*	'Is she Kamala?'	కాదు काढु *kādu*	'No'

You have learnt another type interrogative sentence in lessons 1 and 2 in which an interrogative word such as ఏమిటి एमिटि *ēmiṭi* 'what', ఏది एदि *ēdi* 'which one' and ఎవరు ऎवरु *evaru* 'who' is used. These interrogative words in Telugu usually begin with ఎ ऎ *e* 'which one' or ఏ ए *ē* 'which one' (ఎవరు ऎवरु *evaru*, ఏది एदि *ēdi* etc). The interrogative word is replaced by an informative word in the reply without involving any change in the word order.

అది ఏమిటి? अदि एमिटि? *adi ēmiṭi?*	'What is that?'	అది కుక్క अदि कुक्क। *adi kukka.*	'That is a dog.'
అతను ఎవరు? अतनु ऎवरु? *atanu evaru?*	'Who is he?'	అతను రవి. अतनु रवि। *atanu ravi.*	'He is Ravi.'

3.5. The oblique bases (possessive forms) of the pronouns అది अदि *adi*, ఇది इदि *idi* and ఏది एदि *ēdi* are దాని दानि *dāni*, దీని दीनि *dīni* and దేని देनि *dēni* respectively.

3.6. ఇ इ *i* is added to the *-lu* ending nouns, -గారు -गारु *-gāru* and -డు -डु *-ḍu* ending masculine nouns to use them as oblique bases (possessive forms). As stated earlier the oblique base expresses an adjectival

relationship. Hence, the oblique bases (possessive forms) of the forms can be called nominal adjectives. They are equivalent to its forms in English.

మనవరాలు मनवरालु	*manavarālu*	మనవరాలి పేరు मनवरालि पेरु	*manavarāli pēru* 'granddaughter's name'
రవిగారు रविगारु	*ravigāru*	రవిగారి కుర్చీ रविगारि कुर्ची	*ravigāri kurcī* 'Mr. Ravi's chair'
స్నేహితుడు स्नेहितुडु	*snēhituḍu*	స్నేహితుడి ఇల్లు स्नेहितुडि इल्लु	*snēhituḍi illu* 'friend's house'

3.6.1. In expressions like

రాఘవరావు నాన్నగారు राघवरावु नान्नगारु। *rāghavarāvu nānnagāru*	'Raghavarao's father'
జవహర్‌లాల్‌నెహ్రూ భార్య जवहर्लाल् नेह्रू भार्य। *javaharlāl nehrū bhārya*	'Jawaharlal Nehru's wife'
మోతీలాల్ మనవరాలు मोतीलाल् मनवरालु। *mōtīlāl manavarālu*	'Motilal's granddaughter'
ఇందిరాగాంధీ కొడుకు इंदिरागांधी कोडुकु *inMdirāgāMdhī koḍuku*	'Indira Gandhi's son'
రవి తండ్రి रावि तंड्रि *ravi taMḍri*	'Ravi's father'
సరళ కూతురు सरळ कूतुरु *saraḷa kūturu*	'Sarala's daughter'

You should have noticed that the proper nouns such as రాఘవరావు राघवरावु *rāghavarāvu*, మోతీలాల్ मोतीलाल् *mōtīlāl,* రవి रावि *ravi,* సరళ सरळ *saraḷa* etc are used as oblique bases are possessive forms (nominal adjectives) without any change. All the proper nouns in Telugu, except those which do not end in –డు –डु –*ḍu* and many other nouns are used as nominal adjectives (oblique bases) without any change.

సుబ్రహ్మణ్యం ఇల్లు सुब्रह्मण्यं इल्लु	*subrahmaṇyam illu*	'Subrahmanyam's house'
మోహన్ కుర్చీ मोहन् कुर्ची	*mōhan kurcī*	'Mohan's chair'
రామనరసింహం పుస్తకం रामनरसिंहं पुस्तकं	*rāmanarasimham pustakaM*	'Ramanarasimham's book'

3.7. The first and second person concord markers –ని –नि –*ni* and –వి –वि –*vi* 2.6. are added to the oblique bases.

నేను ఎవరిని? नेनु एवरिनि?	*nēnu evarini?*	'Who am I?'
నువ్వు నా స్నేహితుడివి नुव्वु ना स्नेहितुडिवि।	*nuvvu nā snēhituḍivi*	'You are my friend.'
నేను రామయ్యగారిమనవరాలిని नेनु रामय्यगारि मनवरालिनि।	*nēnu rāmayyagāri manavarālini*	'I am Mr. Ramayya's granddaughter.

3.8. అలాగా! अलागा! *alāgā!* 'I see!' is an interjection.

3.9. In this lesson some kinship terms are introduced. నాన్న नान्न *nānna* and అమ్మ अम्म *amma* are equivalents to తండ్రి तंड्रि *taMḍri* 'father' and తల్లి तल्लि *talli* 'mother' respectively. నాన్న नान्न *nānna* and అమ్మ अम्म *amma* are generally used in day-to-day life as reference terms and address terms as well. తండ్రి तंड्रि *taMḍri* and తల్లి तल्लि *talli* are used in formal narrations.

3.10. Recall the sentence మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ? मी तातगारि पेरेमिटि बाबू? *mī tātagāri pērēmiṭi bābū?* 'What is your grandfather's name, dear?'. In this sentence మీ मी *mī* is not used as an honorific pronominal. Here, it is equivalent to నీ नी *nī* 'your' the second person non-honorific singular form. In Telugu singular pronominals such as నా ना *nā* and నీ नी *nī* are not used alongwith the kinship terms such as తాత तात *tāta* 'grandfather', నాన్న नान्न *nānna* 'father', అమ్మ अम्म *amma* 'mother' etc. (more details in this regard are available in lesson 5.9).

3.11. ఏం एं *ēm* is an interrogative word, In expressions like ఏం పుస్తకం? एं पुस्तकं? *ēm* it functions as an interrogative adjective of kind 'What kind/sort of'.

3.12. The imperative forms of long vowel ending bases రా रा *rā* 'come' and కూర్చో कूर्चो *kūrcō* 'sit' are introduced.

రా	रा	*rā*	'come'
రాండి	रांडि	*rāMḍi*	'please come'
కూర్చో	कूर्चो	*kūrcō*	'sit'
కూర్చోండి	कूर्चोंडि	*kūrcōMḍi*	'please sit'

3.13. Notice the following *sandhi* processes.

3.13.1. The initial అ अ *a* of a suffix is dropped when it is added to a base ending in a long vowel.

రా	+	అండి	–	రాండి	'please come.'
रा	+	अंडि	–	रांडि	
rā	+	*aMḍi*	–	*rāMḍi*	
కూర్చో	+	అండి	–	కూర్చోండి	'Please sit.'
कूर्चो	+	अंडि	–	कूर्चोंडि	
kūrcō	+	*aMḍi*	–	*kūrcōMḍi*	

3.13.2. The combination of the vowels ఇ इ *i* and అ अ *a* is pronounced

as *æ* (as in words like *cat, mat, rat,* etc.) and written as ఆ आ *ā.*

		In writing	In pronunciation
మనవడివి+ఆ मनवडिवि + आ	*manavaḍivi + ā*	*manavaḍivā?* మనవడివా?	*manavaḍivæ?* 'Are you Grandson?'
గది + ఆ गदि + आ	*gadi + ā*	*gadā?* గదా?	*gadæ?* 'Is it a room?'
పిల్లి+ఆ पिल्लि + आ	*pilli + ā*	*pillā?* పిల్లా?	*pillæ?* 'Is it a cat?'

3.14. Notice the use of the elliptical sentences such as:

(i) వారెవరు? 'Who is he/she?' వారు శర్మగారు. 'He is Mr.Sarma.'
वारेवरु? वारु शर्मगारु।
vārevaru? *vāru śarmagāru.*

వీరు? 'And he/she?' రాఘవరావు అమ్మగారు. 'She is Raghavarao's mother.'
वीरु? राघवरावु अम्मगारु।
vīru? *rāghavarāvu ammagāru.*

(ii) ఇతను తెలుగు విద్యార్థి. పేరు వినోద్. 'He is Telugu student. His name is Vinod.'
इतनु तेलुगु विद्यार्थि। पेरु विनोद्।
itanu telugu vidyārthi. pēru vinōd.

(iii) అతను నా స్నేహితుడు రాఘవరావు. 'He is my friend. Raghavarao.'
अतनु ना स्नेहितुडु राघवरावु।
atanu nā snēhituḍu rāghavarāvu.

3.15. పాప पाप *pāpa* 'a little girl, female child' and బాబు बाबु *bābu* 'a little boy, male child' can be used as affectionate address terms to grown up individuals also by older persons.

పాపా! అది ఏం పుస్తకం? 'What is that book, dear?
पापा! अदि एं पुस्तकं?
pāpā! adi ēM pustakaM?

మీ తాతగారి పేరేమిటి బాబూ!   'What is your grandfather's name, dear?'
मी तातगारि पेरेमिटि बाबू!
mī tātagāri pērēmiṭi bābū!

3.16. Telugu script-3

In the earlier lessons you have learnt the primary symbols of the vowels and consonants in Telugu. In this lesson the desyllabizing marker and consonant vowel combinations are introduced.

3.16.1. Desyllabizing marker or *pollu.*

All the consonant symbols in Telugu contain an inherent అ अ *a* and hence they represent syllables. In order to make them pure consonants, i.e., to desyllabize the ్ is added to the body of the consonant symbol. Notice that most of the consonant symbols have a TICK √ mark which is called *talakaṭṭu* in Telugu. The desyllabizing marker which is called *pollu* in Telugu replaces the *talakaṭṭu.* For the letters which do not have the *talakaṭṭu, pollu* is added on the top of the letter on the right hand side.

Letters with ***talakaṭṭu*** **:**

క	క్	చ	చ్	ర	ర్	ప	ప్	వ	వ్
ka	*k*	*ca*	*c*	*ra*	*r*	*pa*	*p*	*va*	*v*
क	क्	च	च्	र	र्	प	प्	व	व्
త	త్	ఘ	ఘ్	మ	మ్	హ	హ్		
ta	*t*	*gha*	*gh*	*ma*	*m*	*ha*	*h*		
त	त्	घ	घ्	म	म्	ह	ह्		

Letters without ***talakaṭṭu*** :

ఖ	ఖ్	జ	జ్	ణ	ణ్	ట	ట్
kha	*kh*	*ja*	*j*	*ṇa*	*ṇ*	*ṭa*	*ṭ*
ख	ख्	ज	ज्	ण	ण्	ट	ट्
బ	బ్	ల	ల్	ఙ	ఙ్	ఞ	ఞ్
ba	*b*	*la*	*l*	*na*	*n*	*ña*	*ñ*
ब	ब्	ल	ल्	ङ	ङ्	ञ	ञ्

Reading the following.

కమల్	పవన్	రంజన్	చంద్
భరత్	జవహర్	రమణ్	అజయ్
పంత్	లండన్	శంకర్	అరబ్

3.16.2. Consonant-vowel combination or ***guṇiMtaM.***

The consonant -vowel combination is called ***guṇiMtaM*** in Telugu. All the vowel symbols except అ अ *a* which is inherently present n the consonant symbols, have a secondary symbol. These secondary symbols are added to the consonant symbols to form the ***guṇiMtaM*** of the consonants. The following are the secondary symbols of the vowels.

అ no secondary symbol. It is inherently present in the consonant.

ఆ	ా	కా	గా	చా	టా	లా
ఇ	ి	కి	గి	చి	టి	లి
ఈ	ీ	కీ	గీ	చీ	టీ	లీ
ఉ	ు	కు	గు	చు	టు	లు
ఊ	ూ	కూ	గూ	చూ	టూ	లూ
ఋ	ృ	కృ	గృ	చృ	టృ	లృ
ౠ	ౄ	కౄ	గౄ	చౄ	టౄ	లౄ
ఎ	ె	కె	గె	చె	టె	లె
ఏ	ే	కే	గే	చే	టే	లే
ఐ	ై	కై	గై	చై	టై	లై

ఒ	ొ	కొ	గొ	చొ	టొ	లొ
ఓ	ో	కో	గో	చో	టో	లో
ఔ	ౌ	కౌ	గౌ	చౌ	టౌ	లౌ

Reading the following.

లీల	గోపి	విజయ	రవి	తృణం	రాండి
నేను	ఆమె	అతను	అది	మీరు	ఎవరు
కాఫీ	టీ	గృహం	టీచరు	ఏమిటి	వెంకట్
	కృపాకర్	అటెండరు	తాతగారు	నారాయణ	
	హృదయం	రామనరసింహం	మాతృభాష	హైదరాబాదు	

3.16.3. The following is the combinations of all the consonants and vowels.

క్	క	కా	కి	కీ	కు	కూ	కృ	కౄ	కె	కే	కై	కొ	కో	కౌ	కం
ఖ్	ఖ	ఖా	ఖి	ఖీ	ఖు	ఖూ	ఖృ	ఖౄ	ఖె	ఖే	ఖై	ఖొ	ఖో	ఖౌ	ఖం
గ్	గ	గా	గి	గీ	గు	గూ	గృ	గౄ	గె	గే	గై	గొ	గో	గౌ	గం
ఘ్	ఘ	ఘా	ఘి	ఘీ	ఘు	ఘూ	ఘృ	ఘౄ	ఘె	ఘే	ఘై	ఘొ	ఘో	ఘౌ	ఘం
చ్	చ	చా	చి	చీ	చు	చూ	చృ	చౄ	చె	చే	చై	చొ	చో	చౌ	చం
ఛ్	ఛ	ఛా	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛూ	ఛృ	ఛౄ	ఛె	ఛే	ఛై	ఛొ	ఛో	ఛౌ	ఛం
జ్	జ	జా	జి	జీ	జు	జూ	జృ	జౄ	జె	జే	జై	జొ	జో	జౌ	జం
ఝ్	ఝ	ఝా	ఝి	ఝీ	ఝు	ఝూ	ఝృ	ఝౄ	ఝె	ఝే	ఝై	ఝొ	ఝో	ఝౌ	ఝం
ట్	ట	టా	టి	టీ	టు	టూ	టృ	టౄ	టె	టే	టై	టొ	టో	టౌ	టం
ఠ్	ఠ	ఠా	ఠి	ఠీ	ఠు	ఠూ	ఠృ	ఠౄ	ఠె	ఠే	ఠై	ఠొ	ఠో	ఠౌ	ఠం
డ్	డ	డా	డి	డీ	డు	డూ	డృ	డౄ	డె	డే	డై	డొ	డో	డౌ	డం
ఢ్	ఢ	ఢా	ఢి	ఢీ	ఢు	ఢూ	ఢృ	ఢౄ	ఢె	ఢే	ఢై	ఢొ	ఢో	ఢౌ	ఢం
ణ్	ణ	ణా	ణి	ణీ	ణు	ణూ	ణృ	ణౄ	ణె	ణే	ణై	ణొ	ణో	ణౌ	ణం
త్	త	తా	తి	తీ	తు	తూ	తృ	తౄ	తె	తే	తై	తొ	తో	తౌ	తం
థ్	థ	థా	థి	థీ	థు	థూ	థృ	థౄ	థె	థే	థై	థొ	థో	థౌ	థం
ద్	ద	దా	ది	దీ	దు	దూ	దృ	దౄ	దె	దే	దై	దొ	దో	దౌ	దం

ధ్	ధ	ధా	ధి	ధీ	ధు	ధూ	ధృ	ధౄ	ధె	ధే	ధై	ధొ	ధో	ధౌ	ధం
న్	న	నా	ని	నీ	ను	నూ	నృ	నౄ	నె	నే	నై	నొ	నో	నౌ	నం
ప్	ప	పా	పి	పీ	పు	పూ	పృ	పౄ	పె	పే	పై	పొ	పో	పౌ	పం
ఫ్	ఫ	ఫా	ఫి	ఫీ	ఫు	ఫూ	ఫృ	ఫౄ	ఫె	ఫే	ఫై	ఫొ	ఫో	ఫౌ	ఫం
బ్	బ	బా	బి	బీ	బు	బూ	బృ	బౄ	బె	బే	బై	బొ	బో	బౌ	బం
భ్	భ	భా	భి	భీ	భు	భూ	భృ	భౄ	భె	భే	భై	భొ	భో	భౌ	భం
మ్	మ	మా	మి	మీ	ము	మూ	మృ	మౄ	మె	మే	మై	మొ	మో	మౌ	మం
య్	య	యా	యి	యీ	యు	యూ	యృ	యౄ	యె	యే	యై	యొ	యో	యౌ	యం
ర్	ర	రా	రి	రీ	రు	రూ	రృ	రౄ	రె	రే	రై	రొ	రో	రౌ	రం
ల్	ల	లా	లి	లీ	లు	లూ	లృ	లౄ	లె	లే	లై	లొ	లో	లౌ	లం
వ్	వ	వా	వి	వీ	వు	వూ	వృ	వౄ	వె	వే	వై	వొ	వో	వౌ	వం
శ్	శ	శా	శి	శీ	శు	శూ	శృ	శౄ	శె	శే	శై	శొ	శో	శౌ	శం
ష్	ష	షా	షి	షీ	షు	షూ	షృ	షౄ	షె	షే	షై	షొ	షో	షౌ	షం
స్	స	సా	సి	సీ	సు	సూ	సృ	సౄ	సె	సే	సై	సొ	సో	సౌ	సం
హ్	హ	హా	హి	హీ	హు	హూ	హృ	హౄ	హె	హే	హై	హొ	హో	హౌ	హం
ళ్	ళ	ళా	ళి	ళీ	ళు	ళూ	ళృ	ళౄ	ళె	ళే	ళై	ళొ	ళో	ళౌ	ళం
క్ష్	క్ష	క్షా	క్షి	క్షీ	క్షు	క్షూ	క్షృ	క్షౄ	క్షె	క్షే	క్షై	క్షొ	క్షో	క్షౌ	క్షం

3.16.4. Certain peculiarities in the consonant-vowel combinations

ఘ + ఆ = ఘా
ఘ + ఒ = ఘొ
ఘ + ఓ = ఘో
జ్ + ఉ = జు
ప్ + ఆ = పా
ప్ + ఉ = పు
ప్ + ఊ = పూ
ప్ + ఒ = పొ
మ్ + ఆ = మా
మ్ + ఈ = మీ
మ్ + ఒ = మొ
మ్ + ఓ = మో
య్ + ఆ = యా
య్ + ఇ = యి

య్	+	ఈ	=	యీ	ష్	+	ఓ	=	షో
య్	+	ఒ	=	యొ	హ్	+	ఆ	=	హా
య్	+	ఓ	=	యో	హ్	+	ఉ	=	హు
య్	+	ఔ	=	యౌ	హ్	+	ఊ	=	హూ
వ్	+	ఉ	=	వు	హ్	+	ఒ	=	హొ
వ్	+	ఊ	=	వూ	హ్	+	ఓ	=	హో
స్	+	ఆ	=	సా	హ్	+	ఔ	=	హౌ
స్	+	ఒ	=	సొ	క్ష్	+	ఆ	=	క్షా
స్	+	ఓ	=	సో	క్ష్	+	ఇ	=	క్షి
ష్	+	ఆ	=	షా	క్ష్	+	ఈ	=	క్షీ
ష్	+	ఒ	=	షొ					

Read the following:

ఆహారం	హిందీ	తెలుగు	తమిళం	కేరళ
పేరు	గోపాలరావు	మలయాళం	తమిళనాడు	గౌతం

నీ పేరు ఏమిటి? నా పేరు రామనరసింహం.

మీ పేరు ఏమిటి? నా పేరు వెంకటపతిరాజు.

అతని పేరేమిటి? అతని పేరు నారాయణ.

ఇది కాయితం. అది గడియారం

ఇది తలుపు. ఏది గోడ?

అతను మోహన్. ఇతను ముకుందరావు.

కేశవరావు హరినారాయణ గారి మనవడు.

ఇందిరాగాంధీ మోతీలాల్ మనవరాలు.

దేవసహాయంగారు ఫిలిప్‌రాజుగారి కొడుకు.

ఆమె జవహర్‌లాల్ కూతురు.